

POSLOVNI INKUBATOR REPUBLIKE SRPSKE
NGO KRAJINA Banja Luka, Kalemegdanska 16
Tel.: 00387 51 43 33 70 Fax.: 00387 51 43 33 71
E - mail : ngo.dem @ blic.net
www.agroberza.org

PROJEKAT

FORMIRANJE INSTITUCIJE ZA SERTIFIKACIJU POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

***NOSIOCI: NGO KRAJINA – POSLOVNI INKUBATOR –
OPŠTINE REPUBLIKE SRPSKE
GRAD BANJA LUKA – ISTOČNO NOVO SARAJEVO –
POLJOPRIVREDNI INSTITUT REPUBLIKE SRPSKE – POLJOPRIVREDNI FAKULTET
SOIL ASSOCIATION – ORGANIC STANDARD - IFOAM***

Zašto sertifikacija :

OBEZBEĐENO TRŽIŠTE ZA ORGANSKU SERTIFIKOVANU HRANU

„U 2003/4 godini globalno tržište organske hrane i je procijenjeno preko 45 milijardi KM.,

- **SAD je najveće tržište organske hrane – potrošnja u 2003 godini je procijenjena preko 21 milijardu KM.;**
- **Evropski maloprodajni zahtjevi za sertifikovanu organsku hranu:**
 - **Velika Britanija i Francuska po 3 milijarde KM.;**
 - **Njemačka 6,2 milijarde KM.;**
 - **Švajcarska troši po 210,00 KM po glavi stanovnika / mjesec**
 - **Prodaja sertifikovane organske hrane je porasla deset puta u periodu 1994 - 2004.**

U 2004 godini prodaja sertifikovane organske hrane porasla je na preko 6 miliona KM nedeljno.

Podaci korišteni od strane IFOAM / Soil Association GB.

1. REZIME PROJEKTA

Nosioc : NGO KRAJINA – POSLOVNI INKUBATOR - sertifikovan od strane Evropske Unije – 2004 god	
Program	Program podrške razvoju poljoprivrede Republike Srpske
Naziv Projekta	Formiranje institucije za sertifikaciju poljoprivrednih proizvoda
Opšti cilj projekta	Unapređenje poljoprivredne proizvodnje kroz obezbjeđenje adekvatnih preduslova za sertifikaciju i kontrolu kvaliteta proizvoda organskog porijekla.
Posebni ciljevi projekta	Uspostava Centra za setifikaciju poljoprivrednih proizvoda Republike Srpske. Obezbjedenje modernih tehničko-tehnoloških pretpostavki za kontrolu kvaliteta i sertifikaciju proizvoda organskog porijekla. Usmjerenost poljoprivredne proizvodnje na tehničko-tehnološko osavremenjavanje, te stvaranje preduvjeta za izlazak na ino tržište.
Značaj projekta	Poljoprivredna proizvodnja predstavlja prioritet u razvoju RS. Za dalji razvoj ovog sektora, a naročito njegovo osposobljavanje za izlazak na zahtjevna tržišta EU i drugih razvijenih zemalja, neophodno je zadovoljiti standarde propisane istima. U tom smislu, jedno od primarnih pitanja jeste pitanje ispravnosti i kvaliteta proizvoda organskog porijekla što je u osnovi glavna funkcija navednog Centra. Postizanjem standarda stvaraju se konkurentske prednosti domaćih proizvođača i obezbjeđuje izvoz, odnosno njihov plasman na ino tržišta.
Korisnici projekta	Poljoprivredni proizvođači, prerađivači, Gradska uprava Banja Luka, Opštine Republike Srpske i institucije Vlade republike Srpske.
Nosioci projekta	Vlada Republike Srpske,Ministarstvo poljoprivrede i vodoprivrede, Gradska uprava Banja Luka, sve opštine Republike Srpske i PiT.
Opis projekta	Proizvodi organskog porijekla zbog svog direktnog utjecaja na zdravlje njihovih konzumenata su specifični i s te strane jako zahtjevni u smislu zadovoljavanja odgovarajućih uslova i standarda, a naročito istih propisani od strane EU i drugih razvijenih zemalja čija tržišta su za nas jako interesantna. Zastarjelost tehnike i tehnologije naših proizvođača, te nepostojanje adekvatnog sistema i institucija koje bi vršile potrebne kontrole kvaliteta i sertifikaciju proizvoda organskog porijekla, jedni su od osnovnih uzroka nekonkurentnosti naših preduzetnika iz ove oblasti, te njihove nemogućnosti za izvoz i izlazak na ino-tržište. U tom smislu ovaj projekat ima za cilj omogućiti poljoprivrednim proizvodima dostizanje tehničkih standarda EU kroz pružanje tehničke («know-how») i administrativne (kontrola kvaliteta i sertifikacija proizvoda) i ostale potrebne podrške.

Opis projekta	Ova institucija bit će zajedničko vlasništvo Vlade Republike Srpske, Grada Banja Luke, Grada Istočno Sarajevo , Opština Republike Srpske, Poslovnog Inkubatora i svih učesnika u programu. Najbolje rješenje bi bilo ono koje bi uspostavilo integralni sistem svih ovih institucija zajedno.																																																																									
Očekivani rezultati	1. Uspostavljen Centar za kontrolu kvaliteta poljoprivrednih proizvoda, 3.Sertifikacija kvalitetnog i proizvoda. 2. Podrška u razvoju prepoznatljivog i proizvoda. domaćeeg proizvoda																																																																									
Aktivnosti projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Formiranje projektnog tima, RESURSI • Utvrđivanje tehničko-tehnoškog kapaciteta, REGISTRACIJA • Uspostavljanje centra EDUKACIJA DVA SLUŽBENIKA <p>Nabavka opreme i potrebne lab. OPŠTINA I GRADA BANJA LUKE</p> <p>Promovisanje aktivnosti Centra ČLANSTVO U IFOAMu</p> <p>Uspostava promocije organske pr. NADZOR</p> <p>Izgradnja povjerenja kod proizvođ. KONTROLA</p> <p>IZVJEŠTAVANJE</p>																																																																									
Vremenski okvir	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 5%;"></th> <th style="width: 5%;"></th> <th style="width: 5%;"></th> <th style="width: 5%;">2005</th> <th style="width: 5%;">2006</th> <th style="width: 5%;">2007</th> <th style="width: 5%;">2008</th> <th style="width: 5%;">2009</th> <th style="width: 5%;">2010</th> <th style="width: 5%;">2011</th> <th style="width: 5%;">2012</th> <th style="width: 5%;">2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>- x uspostava</td> <td></td> <td></td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>+</td> <td>#</td> <td>*</td> <td>*</td> <td>*</td> <td>*</td> <td>*</td> <td>*</td> <td>*</td> </tr> <tr> <td>- + ostvarivanje ISO 65</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>- # sertifikacija dom. Proiz</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>														2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2020	- x uspostava			X	X	X	X	X	+	#	*	*	*	*	*	*	*	- + ostvarivanje ISO 65																	- # sertifikacija dom. Proiz																
			2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2020																																																															
- x uspostava			X	X	X	X	X	+	#	*	*	*	*	*	*	*																																																										
- + ostvarivanje ISO 65																																																																										
- # sertifikacija dom. Proiz																																																																										
Uvjeti implementacije	<p>Uspostavljanje sertifikacije i zakonskog okvira za standard ISO 65 i obezbjeđenje sredstava za formiranje Centra za sertifikaciju RS.</p> <ul style="list-style-type: none"> - nezavisno tijelo - edukacija - sertifikacija proizvoda 																																																																									

2. ANALIZA PROBLEMA

Poljoprivredni sektor i prehrambena industrijska proizvodnja, koja se na njega naslanja zasnivaju se na prirodnim resursima zemljišta, vode i čistog zraka. Kako na području Republike Srpske obilujemo ovim resursima po kvaliteti i u dovoljnim količinama, a što potvrđuje i izvještaj iz Strategije razvoja poljoprivrede RS, te se nameće zaključak da imamo dovoljno potencijala da iskoristimo šansu i priključimo se međunarodnim tokovima i standardima u proizvodnji organske hrane tj. međunarodno zadovoljavajućih standarda koji su inače prepreka izvozu na evropsko i druga zahtijevna tržišta razvijenih zemalja.

Jedna od glavnih prepreka ovom cilju je zastarjelost tehnike i tehnologije naših proizvođača, te nepostojanje adekvatnog sistema i institucija koje bi vršile potrebne kontrole kvaliteta i sertifikaciju proizvoda organskog porijekla što predstavlja jedan od osnovnih uzroka nekonkurentnosti naših preduzetnika iz ove oblasti, te njihove nemogućnosti za izvoz i izlazak na ino-tržište.

Uvođenjem sistema kvalitete i dobivanjem sertifikovanog proizvoda omogućilo bi se prije svega unapređenje kvaliteta domaćeg proizvoda ojačala globalna konkurentnost domaćih proizvođača, te obezbjedio nesmetan izvoz poljoprivrednih proizvoda na nama najbliža i najinteresantnija tržišta EU-e. Ta tržišta su osjetljiva na proizvode organskog porijekla, što rezultira i različitim vrstama kvalitativnih standarda, mjerama kontrole i ograničenosti uvoza ovih proizvoda u ove zemlje. Iz tih razloga neminovno je uvesti odgovarajuće sisteme kontrole kvaliteta proizvodnje, prerade, čuvanja, transporta, održavanja zemljišta i drugih resursa kako bi se zadovoljili pomenuti kriteriji, te ostvarila potrebna konkurentna sposobnost.

U Republici Srpskoj ne postoji institucija za sertifikaciju poljoprivrednih proizvoda ali su predviđena budžetska sredstva za osnivanje iste.

Formiranje ovakve institucije i njeno pravno i međunarodno utemeljenje bi imalo za cilj unaprediti poljoprivredne proizvode u smislu zadovoljavanja ekološki zdravog i kvalitetnog proizvoda. U tom smislu ovaj projekat ima za cilj omogućiti poljoprivrednim proizvodima dostizanje tehničkih standarda EU kroz pružanje tehničke («know-how») i administrativne (kontrola kvaliteta i sertifikacija proizvoda), podrške.

3. ANALIZA INTERESNIH GRUPA

Interesne grupe u najširem smislu predstavljaju svi pojedinci, firme i institucije koje na bilo koji način imaju interesa u oblasti obuhvaćenim ovim projektom. Zbog značaja i širokog opsega djelovanja projekta pojavljuju se mnoge interesne grupe čiji se interesi direktno ili indirektno oslanjaju na aktivnosti institucije.

1. Poljoprivredni proizvođači,
2. Prerađivači poljoprivrednih proizvoda,
3. Vlada Republike Srpske i lokalne zajednice,
4. Obrazovne institucije itd.

Kvalitetno i tačno upoznavanje interesnih grupa, koje između ostalog predstavlja grupu subjekata i pojedinaca direktno efektiviranih problemom koji se nastoji riješiti predmetnim projektom (nemogućnost sertifikovanja proizvoda kao osnovnih preduslov izlaska na ino tržišta, u ovom konkretnom slučaju), od presudnog je značaja za odgovarajuću analizu problema, koja opet predstavlja glavni uslov za adekvatno postavljanje ciljeva projekta itd.

Pripremajući ovaj projekat, izvršili smo analizu koja je pokazala da su identifikovane sve ključne interesne strane u projektu, prepoznali sve potencijalne konflikte ili rizike, te predvidjeli adekvatne «instrumente» odgovora na sprečavanju, te neutralizaciji istih kako nebi došlo do zastoja ili pak faktora koji bi na bilo koji način ugrozili projekat.

U nastavku slijedi analiza pomenutih interesnih grupa u formi matrice dizajnirane predmetnom metodologijom izrade projekata (strukturni fondovi EU), koja izražava najbitnije elemente i karakterističnosti svih interesnih grupa.

Tabela 3.1. Analiza Interesnih grupa:

Najznačajniji interesenti	Strategija i cilj Koji cilj interes ima interesent u projektu? Koji ciljevi bi bili atraktivni?	Resursi i mandat Koji je interes projekta u interesentu? • Resursi • Dodaci	Mogući sukob interesa? Koji su najznačajniji problemi i izazovi u odnosu na projekat? Između koga, oko čega i kada će nastati?	Kako osigurati dobru saradnju sa interesentom? Treba li poboljšati projekat? • Metodi • Obaveze • Zadaci • Umiješanost itd.
<i>Poljoprivredni proizvođači</i>	Povećanje konkurentnosti sektora i njegovih proizvodnih subjekata.	Unapređenje i očuvanje prirodnih resursa uz promociju održive i ekološke poljoprivrede.	Slab i neredovan podsticaj kroz sredstva subvencija i pomoći.	Proizvesti adekvatne aktivnosti u pravcu rješavanja identifikovanih prepreka.
<i>Prerađivači poljoprivrednih proizvoda</i>	Partnerski odnos i prepoznatljiv imidž proizvoda.	Prerađivački kapaciteti i njihova postojeća kooperacija sa proizvođačima.	Ponuda povoljnijih proizvoda drugih država dovodi do zastoja u otkupu domaćih.	Uspostava fer konkurencije i postupno smanjivanje ili eliminisanje mjera koje utiču na poremećaj u trgovini poljoprivrednim proizvodima (subvencije, stope i sl.).
<i>Vlada RS i lokalne zajednice</i>	Jačanje vlastite privrede, te uvođenje kvaliteta i potrebnih standarda po EU-e, približavanje EU.	Stimulativne mjere i zaštita domaće proizvodnje, financiranje.	Pitanje prioriteta u odnosu na ostale razvojne sektore.	Osigurati dugoročno subvencioniranje, rad na unapređenju međusobnih odnosa kroz zajedničke projekte.
<i>Obrazovne institucije</i>	Praktičan i istraživački rad, ostvarivanje prihoda, nove tehnologije poljoprivrednih kadrova.	Tehničko-tehnološka (know-how) i administrativna podrška u sertifikaciji poljoprivrednih proizvoda.	Vlasništvo i prihodi od Centra.	Zakonskim putem, uspostavom adekvatnog partnerskog odnosa između institucija, poljoprivrednih proizvođača, lokalne vlasti i Vlade republike Srpske.

4. OPIS PROJEKTA

Poljoprivredna proizvodnja predstavlja prvi u nizu prioriternih sektora u razvoju republike Srpske. Specifičnost prirodnih resursa postavljaju uslove usmjerenog pristupa u ovoj proizvodnji uglavnom na proizvodnju mesa, mlijeka, povrća i voća, odnosno prehrambene industrije. Ono u čemu Republike Srpske posebno vidi svoju šansu jeste u proizvodnji organske hrane, kako zbog svojih nezagađenih resursa tako i zbog sve veće potražnje ove vrste proizvoda u svijetu danas.

Nadalje, proizvodi organskog porijekla zbog svog direktnog utjecaja na zdravlje njihovih konzumenata su specifični i s te strane jako zahtijevni u smislu zadovoljavanja odgovarajućih uslova i standarda, a naročito istih propisani od strane EU i drugih razvijenih zemalja čija tržišta su za nas veoma interesantna.

Zastarjelost tehnike i tehnologije naših proizvođača, te nepostojanje adekvatnog sistema i institucija koje bi vršile potrebne kontrole kvaliteta i sertifikaciju proizvoda organskog porijekla jedni su od osnovnih uzroka nekonkurentnosti naših preduzetnika iz ove oblasti, te njihove nemogućnosti za izvoz i izlazak na ino-tržištu.

Opšti cilj projekta je:

Unapređenje poljoprivredne proizvodnje kroz obezbjeđenje adekvatnih preduslova za sertifikaciju i kontrolu kvaliteta proizvoda organskog porijekla.

Posebni ciljevi projekta su:

1. Uspostava Centra za sertifikaciju poljoprivrednih proizvoda.
2. Obezbjeđenje modernih tehničko-tehnoloških pretpostavki za kontrolu kvaliteta i sertifikaciju proizvoda organskog porijekla.
3. Usmjerenost poljoprivredne proizvodnje na tehničko-tehnološko osavremenjavanje, te stvaranje preduvijeta za izlazak na ino tržište.

Korisnici projekta: Poljoprivredni proizvođači, prerađivači, Grad Banja Luka, Grad Istočno Sarajevo, sve Opštine Republike Srpske, Poslovni Inkubator i partneri.

Ova institucija može biti uspostavljena kao integralni sistem svih ovih institucija zajedno. U tom smislu projekat predviđa uspostavu Centra u saradnji sa Vladom republike Srpske, čiji osnivači bi bili svi ranije pominjani interesni akteri / grupe, sa blago naznačenom ulogom Ministarstva poljoprivrede.

Aktivnosti projekta:

- Formiranje projektnog tima, podrazumjeva odabir kadrova i eksperata koji će raditi na implementaciji projekta. Uloga ovog tima je inicijalnog karaktera, odnosno on treba da sprovede sve potrebne aktivnosti do momenta uspostavljanja centra (pravni, ljudski i tehničko-tehnološki poslovi), i njegovog samostalnog funkcioniranja kada se ovaj tim gasi. Tim direktno odgovara Ministarstvu poljoprivrede Vlade Republike Srpske,
- Utvrđivanje tehničko-tehnoloških potreba i raspoloživih kapaciteta, podrazumjeva analizu trenutnog stanja, te analizu potreba opreme i tehnologije («know-how»). Presjekom ove dvije analiza sačinjava se lista potrebne opreme sa svim svojstvima tehnologije, odnosno kadrova u radu centra,
- Uspostavljanje centra (ljudski resursi i registracija), nakon što smo uradili prethodne analize predstoji nam zapošljavanje kadrova, njihovo dodatno edukovanje i treninzi, te pravno registrovanje centra sa svim ostalim administrativnim poslovima,
- Nabavka dotane opreme i potrebne tehnologije, podrazumjeva kupnju potrebne opreme i pomagala, tehnologije i znanstvenih alata neophodnih za rad centra koja nedostaje.
- Promovisanje aktivnosti centra i otpočinjanje sa radom predstavlja zvanično otvaranje i otpočinjanje rada centra, te promovisanje njegovih aktivnosti,
- Uspostava promocije organske vrste poljoprivredne proizvodnje, podrazumjeva dalji rad na promovisanju primjene koncepta organske proizvodnje hrane u primarnoj i industrijskoj proizvodnji Republike Srpske,
- Izgradnja povjerenja kod proizvođača svojim kvalitetom, ozbiljnošću i rezultatima Centar treba da uspostavi povjerenje kod proizvođača, kao preduslov kvalitetne i dugoročne suradnje Centra sa svojim primarnim klijentima.

PODNOŠIOCI :

NGO KRAJINA – POSLOVNI INKUBATOR _____ **mp.,**

OPŠTINE REPUBLIKE SRPSKE _____ **mp.,**

GRAD BANJA LUKA I ISTOČNO SARAJEVO _____ **mp.,**

Program urađen : u Banja Luci, 31.08.2005. godine.